

SOMMAR 2019

LUST

FÖR DIG SOM
GILLAR **RFSU**

**Normbrytande
relation?**

Få fördomsfria råd
på RFSU:s nya familje-
rådgivning.

SKILDRAR QUEERA KROPPAR

RFSU-INFORMATÖR & KONSTNÄR

Claudia Kent brinner för din rätt att
vara dig själv. I sommar kommer hon
ut med fotoboken *It's just sex.*

Läs vad RFSU har åstadkommit

❁ Vad åstadkom RFSU egentligen under förra året? Vilken nytta gör vår organisation? Det kan du läsa om i Effektrapporten 2018. Rapporten ersätter tidigare års verksamhetsberättelse och fokuserar på effekten av våra aktiviteter. Ladda ner den på rfsu.se/effektrapporten. ❁

RFSU vann reklampris

❁ RFSU AB:s film Dear Condom vann nyligen det prestigefulla reklampriset guldägget. Filmen vill sätta

sexigt ljus på den utskällda kondomen i stället för att fokusera på önskad graviditet eller sexuellt överförbara sjukdomar.

”Här finns något seom-vårt i varje scen, något trovärdigt i varje ögonkast, en större berättelse i varje berättelse. Det är känsligt, ärligt och avklätt.” Så lød en del av juryns motivering.

Se filmen på dearcondom.org. ❁

På väg mot framtiden

❁ RFSU vill vara relevant för många när vi fyller 100 år 2033. Därför ägnar vi nu två år till att formulera vad RFSU vill uppnå i Sverige och världen. Representanter från alla delar av RFSU är med i arbetet och på nästa kongress 2021 presenteras resultatet. Information om Framtidens RFSU kommer löpande på rfsu.se och i facebookgruppen RFSU Medlemmar. ❁

DET ÄR NI SOM BESTÄMMER!

Det är svårt att föreställa sig ett RFSU utan våra medlemmar. Utan alla som bidrar med engagemang, kunskap och erfarenhet till vårt gemensamma arbete.

Att vi är en levande medlemsorganisation är en av våra största styrkor. RFSU:s högsta beslutande organ är därför vår kongress, där medlemmar och medlemsorganisationer från hela Sverige möts för att peka ut riktningen.

Till kongressen 2017 föreslog en medlem att vi skulle skrota begreppet ”Sex och samlevnad”. I dag talar RFSU om sex och relationer – och begreppet sprider sig. Samma kongress beslutade att vi skulle genomföra de satsningar på informatörsverksamhet och insamling som RFSU just

nu genomför. Att du håller i denna tidning är faktiskt ett resultat av att kongressen bestämde att lägga ner vårt intranät. Och hade kongressen inte valt mig till ordförande så hade någon annan skrivit denna ledare.

31 MAJ TILL 2 JUNI är det dags igen! I Umeå ska vi diskutera spännande motioner, anta nya stadgar och delmål, välja en ny förbundsstyrelse och mycket annat. Jag hoppas också att vi kan samtala och lyssna på varandras olika erfarenheter och tankar inför framtiden. Att vi tillsammans kan höja blicken mot vårt hundraårsjubileum och vad vi vill att RFSU ska uppnå i världen och i Sverige. Jag ser fram emot att lyssna till alla era kloka tankar och idéer!

HANS LINDE
Ordförande RFSU

Hiss

Hitills i år har Sydkorea och Rwanda legaliserat abort. Vilket land är nästa på tur?

Diss

Alldeles för många transpersoner måste vänta på tok för länge på vård och byte av juridiskt kön. När får Sverige en modern lagstiftning för transpersoner?

"Preventivmedel
är bättre än
fosterfördrivning".

preventivmedel
är bättre än
fosterfördrivning

1933

Då öppnade RFSU:s första rådfrågningsbyrå. Hit vände sig folk för att få preventivmedelsrådgivning och göra graviditetstester, men även med frågor kring sex och relationer. Vad hjälper RFSU-kliniken folk med i dag? Det kan du läsa om på sidan 10.

Hallå där ...

... **Christoffer Strokirk!** Du är volontärsamordnare i Dare to Care som drivs av live-musikorganisationen Svensk Live tillsammans med RFSU.

Text: **Ulrika Hammar**

Vad går projektet ut på?

– Att främja ömsesidighet och samtycke och motverka sexuella övergrepp. Vi vill skapa en kultur som förespråkar kommunikation, ömsesidighet och samspel i sexuella relationer. Projektet utgår från festivaler, men vi vill att idén sprider sig till resten av samhället. Budskapen ska ut innan, under och efter festivalerna för att skapa en förändring som når andra platser.

Vilka festivaler ska vi medverka vid i sommar?

– Bland andra Brännbollsyran, Eksjö Stadsfest, Lollapalanza, Storsjöyran och Way Out West.

Vilken är RFSU:s roll?

– Vi tar fram utbildningsmaterial och håller utbildningar för anställda och volontärer och samordnar sedan volontärerna på festivalerna. Vi är två samordnare och ungefär 18 volontärer per festival, varav ungefär hälften är utbildade RFSU-informatörer.

Och vad gör Svensk Live?

– Svensk Live äger och driver projektet. Vi skulle aldrig kunna få så bra förankring i den här målgruppen utan dem. Målet är att festivalerna som deltar i kampanjen ska känna att de äger frågan. De kommunicerar i sina kanaler och står bakom budskapet. Då vet vi att vi når fram till publiken.

Vad konkret kommer att hända under festivalerna?

– RFSU har ett bemannat tält dit besökarna kan komma och hänga och prata. Volontärerna går också runt på festivalen och inleder samtal om ömsesidighet och låter folk ta ställning genom att låta sig fotograferas i en fotoram med budskap.

Vad tycker du man ska tänka på som vanlig festivalbesökare i sommar?

– Jag tycker att man ska ha riktigt kul utan att det går ut över en själv eller andra. Våga känna efter vad du vill: Ofta vill man få ut max av livet just under festivalen. Men känn efter! Sedan är det lättare att ta nya kontakter på festival och det tycker jag är roligt! Musiken binder folk, som annars kanske inte skulle träffas, samman. 🌸

Dare to Care

- 🌸 Dare to Care arbetar för trygga miljöer utan sexuella övergrepp i livemusikvärlden och i samhället. Det drivs med stöd av Svenska Postkodstiftelsen.
- 🌸 Totalt samlar de fem festivalerna 315 000 festivalbesökare och 20 000 volontärer, försäljare och artister.

Ny lokalförening i Västmanland

✿ En helt ny lokalförening har sett dagens ljus. Det är RFSU Västmanland som bildats och som nu välkomnar gamla och nya medlemmar från trakten. Kontakta vastmanland@rfsu.se om du vill engagera dig i lokalföreningen eller veta mer. ✿

Antirasism ska göra RFSU relevant för fler

✿ Medlemmar, förtroendevalda och anställda i RFSU Göteborg gick nyligen en heldagskurs om hur rasistiska strukturer påverkar RFSU och vårt arbete. Tanken är att fortbildningen ska erbjudas en gång om året för att ge alla i organisationen grundläggande kunskaper i antirasism.

– Med den här utbildningen vill vi bidra till att göra vår organisation relevant för fler – oavsett hudfärg, kulturella uttryck, språk och trosuppfattning, säger kursledaren Agnes Dahné. ✿

R.F.S.U.-låten fyller 40 år

✿ I år är det 40 år sedan dansbandet Säwes spelade in "RFSU-låten", en fri översättning av Village Peoples Y.M.C.A. Ulf Forsmark, före detta sångare i Säwes, berättar att idén kom upp vid en lunch med bandet och Bert Karlsson på Kråks Vårdshus i Skara. Låten hamnade på svensktoppen under någon vecka 1979. Så här såg omslaget ut: Fem vuxna män som försöker bryta sig in i en kondomautomat och knuffar undan varandra för att komma åt kondomen. Låten finns på Spotify. ✿

Vilken kongressfråga brinner du mest för?

SOFIA GENAS
RFSU Umeå

– Frågor som rör informatörsverksamheten är intressanta och viktiga. Eftersom RFSU Umeå har en växande informatörsverksamhet tycker jag att det är extra roligt. Att kunna erbjuda arvoden åt alla informatörer oavsett vilken lokalförening de jobbar för känns viktigt. I dag måste vissa jobba helt ideellt när det saknas bidrag från kommun eller landsting.

SIMON OHM
RFSU Örebro

– Jag är inte så insatt i vilka frågor som kommer att lyftas just under kongressen. Men sexualupplysning för vuxna är en fråga jag brinner för. Folk har den senaste iphonen, men vissa har inte uppdaterat sin sexualkunskap på 40 år! RFSU skulle kunna erbjuda särskilda sexualupplysningspass för vuxna tycker jag.

MAYA BOHR
RFSU Malmö

– Jag brinner för att en kunskapsbaserad och normkritisk sexualundervisning ska genomsyra alla skolor i framtiden och är nyfiken på vad kongressen kommer att ta upp gällande detta. Vad kan RFSU göra för att det här ska bli verklighet? Jag vet inte om det skrivits någon motion i frågan, men jag tycker att den är viktig.

EMILIE WEIDERUD
RFSU Stockholm

– Det finns många spännande motioner i år som lyfter fram RFSU i sexualpolitisk framkant, till exempel språkbruk och fetischism samt familjejuridiskt skydd för flersamma relationer. Men framförallt ser jag fram emot att samtala och hänga med massa klokt folk och göra bland det finaste vi kan få göra: Att fatta demokratiska beslut tillsammans!

250?

personer har lyssnat på RFSU Malmös föreläsningsserie Framtidens sex under våren. De fyra föreläsningarna på Garaget i Malmö har berört teman som människans nya roller, sex och science fiction samt fertilitetsteknologi. Nu smids planer inför höstens föreläsningar. Vad skulle du vilja höra om på temat sex och framtiden? Mejla malmö@rfsu.se.

FOTO: DANIEL IVARSSON

Sex i rörelse har fått ny hemsida

✿ Nu är Sex i rörelses nya hemsida uppe! Här finns allt du vill och behöver veta om sex, relationer och normbrytande rörelsefunktion. Hur får man till en bra dejt? Hur hittar man njutning på nya sätt? Hur känner man sina gränser? Missa inte de tre kortfilmerna som syftar till att synliggöra och bemöta normer kring sexualitet och rörelsefunktionalitet. Läs mer på sexirorelse.se. ✿

”Dina bilder är inte konst, det är porr,” sa läraren på fotoskolan i Berlin. **Claudia Kent** hoppade av för att kunna fortsätta ägna sig åt det hon brann för: Att skildra queera kroppar. I sommar släpps hennes fotobok *It's just sex*.

Text: Ulrika Hammar Foto: Charita Songcome Berglund

”DET PERSONLIGA ÄR POLITISKT”

Fotoprojektet är bara en del av Claudia Kents sexualpolitiska engagemang. En annan del har hittat sin plats inom RFSU. I ungefär samma veva som fotograferandet tog fart blev Claudia nämligen medlem. Och hösten 2014 gick hon medlemsutbildningen hos RFSU Göteborg.

– Den var helt fantastisk! Jag hade läst genusvetenskap i några år och var intresserad av sexualpolitik, men hade egentligen inte så mycket kunskap. Här fick jag lära mig massvis, och träffa andra med nybörjarintresse att blomma ut tillsammans med.

Efter något år kände Claudia att hon ville engagera sig ännu mer i RFSU. Hon gick informatörsutbildningen och beskriver det som att kliva in i en helt ny värld. Sedan dess har sexualupplysning varit hennes största passion.

– Jag har vidareutbildat mig till Lättare svenska-informatör, hållit i medlemsutbildningar och kampanjutbildningar samt gått med i Krimprojektet för att sexualupplysa på häkten och anstalter. Det senaste året har detta nästan varit min huvudsakliga sysselsättning.

CLAUDIA TYCKER ATT HON lär sig som allra mest när hon själv håller sexualupplysningspass eller utbildningar. Att höra deltagarna resonera om hur de ser på sexualitet och relationer ger mycket, liksom att få diskutera språk och ordens innebörd med olika målgrupper.

– Det är också intressant att få en inblick i hur ungdomar fungerar i dag. Det känns som att de har så himla mycket bättre koll på saker än vad jag hade. Men mycket är sig likt. Det är lika svårt att klura ut sin egen kropp och längtan och att utforska relationer. Det är också det som är svårast att lära ut.

**Bästa
sexualpolitiska
konstverken enligt
Claudia**

✿ *Dinner party* av Judy Chicago

✿ *Faces and Phases* av
Zanele Muholi

“RFSU finns i mitt hjärta. Och ändå har jag bara skrapat på ytan på allt man kan göra inom organisationen.” Claudia Kent vid ett hus i Maxwell Park i Skottland där hon just nu pluggar.

Bäst med att vara RFSU-informatör enligt Claudia

- ✿ Att få träffa andra informatörer och utveckla tankar och idéer ihop.
- ✿ Att få träffa nyfikna ungdomar.
- ✿ Att få utvecklas själv och lära sig.
- ✿ Att få ny kunskap om sex och relationer, men också om pedagogik och metoder.
- ✿ Att lära sig hantera tuffa eller utmanande situationer.

Är du intresserad av att bli RFSU-informatör? Kontakta din lokalförening!

Claudia har fotograferat queera personer från hela världen under fem års tid.

Själv fick Claudia sin första flickvän när hon var 20, men det tog lång tid för henne att identifiera sig som lesbisk. Det var först när hon kom till Berlin som hon började förstå att det personliga också var politiskt.

– Det som inte hade varit en särskild viktig del av min identitet fick plötsligt ett politiskt sammanhang. Jag fick en inblick i svårigheterna man kan uppleva som hbtq-person när jag träffade folk med andra erfarenheter. RFSU var ett rum där de här funderingarna

kunde frodas. Det var också detta som sådde fröet till fotoprojektet.

BOKEN, SOM SNART ÄR KLAR, handlar om genus, sexualitet och kroppar och hur föränderligt allt detta är. Den innefattar en stor mångfald i kroppar och identiteter. Claudia tycker att det vore spännande att ta med boken i något sexualupplysningssammanhang.

– Det här är människor som existerar på riktigt. Det finns en väldig styrka i att visa upp dem, för görs de synliga går de inte att förneka. Samtidigt vill jag förstås inte att de ska bli exotifierade. Det måste göras med respekt för alla som medverkar.

Det händer något när man fotograferar någon naken, särskilt om personen aldrig varit med om det förut, menar Claudia. För henne har projektet i första hand handlat om självacceptans. Av den egna identiteten, sexualiteten och kroppen.

– Det är fantastiskt att få vara en del av utvecklingen till ökad självacceptans hos någon, oavsett om det sker genom fotograferandet eller sexualupplysningen. ✿

Fotografierna berör genus, sexualitet och kroppar. De är en uppmaning till acceptans, både av sig själv och andra.

"KAN JAG ANVÄNDA EN GALGE?"

Tiotusentals kvinnor och flickor mister livet varje år på grund av osäkert utförda aborter. Miljontals får komplikationer. Därför lanserar RFSU nu projektet Body Rights 2030.

✿ Världens länder har skrivit under FN:s 17:e mål i överenskommelsen Agenda 2030.

Enligt den ska vi till år 2030:

- Avskaffa extrem fattigdom
- Minska ojämlikheter och orättvisor i världen
- Främja fred och rättvisa
- Lösa klimatkrisen

För att göra detta behöver det finnas tillgång till säkra aborter i hela världen. Det är en av anledningarna till att RFSU nu lanserar projektet Body Rights 2030.

I projektet utbildar vi om hur Body Rights (sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter) hänger ihop en med hållbar, global utveckling och med FN:s mål i Agenda 2030.

Vill du lära dig mer om Body Rights och Agenda 2030? Och framförallt om vad du kan göra för att bidra till en bättre värld? Då ska du boka in en utbildning och ta emot besök av projektets Body Rights ambassadörer. Vi kommer till din organisation, studentförening,

skola eller arbetsplats helt kostnadsfritt. Vi utbildar både inom RFSU och externt.

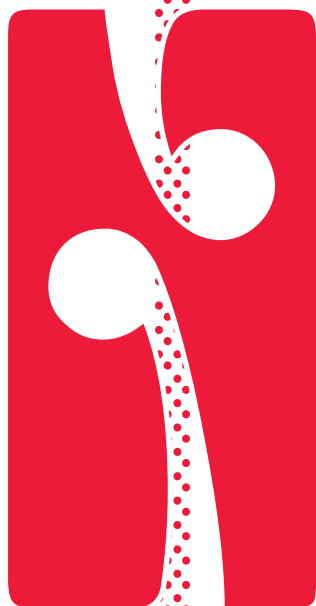
✿ Gå in på rfsu.se/bodyrights2030 för att läsa mer om projektet och hur du bokar en utbildning.

RFSU STARTAR FAM

Till RFSU:s nya familjerådgivning kan du vända dig om du vill ha hjälp med problem i nära relationer. Alla är välkomna.

Text: Ulrika Hammar Foto: Daniel Ivarsson

När Stina, 30, och Nils, 32, inledde sin relation för några år sedan var den helt öppen. De definierade sig som polyamorösa och det kändes självklart att kunna bilda relationer och ha sex även med andra. Men sedan hände något. Stina var utsatt för påfrestande trakasserier från en kollega samtidigt som hon drabbades av utmattningssyndrom. Nils märkte att Stina inte längre litade på

Eva Marie Sundberg

honom på samma sätt som tidigare. Det ledde till att han kände sig övervakad och instängd.

– Jag kände att vi behövde hjälp för att förstå vad som hänt. Både för Stinas skull och för att underlätta den öppna livsstil jag vet att jag behöver.

I samma veva fick Nils reda på att RFSU just öppnat familjerådgivning. Han tog kontakt och de fick träffa en av terapeuterna ganska omgående.

EVA MARIE SUNDBERG är chef för RFSU-kliniken. Hon berättar att många av de

ILJERÅD GIVNING

“Det finns en tendens till att relationer ska ‘fixas’ genom agerande. Det vi gör här är att skapa utrymme för reflektion.” säger Ingela Löwenthal.

“Som familjerådgivare händer det att man kliver in i sovrummet redan under första samtalet. Men det är jag helt bekväm med.” säger Annika Kalén.

“Om folk mår bra med varandra så mår de bra i livet. Vi ÄR våra relationer!” säger Carlos Guevara.

Fakta

- ✿ Alla terapeuter har sexologisk spetskompetens (men samtalet behöver inte beröra sex).
- ✿ RFSU tar emot alla former av familjer och det går bra att komma fler än två.

Familjerådgivningen marknadsförs med hjälp av flyers för att få fler besökare att hitta hit.

personer som årligen besöker kliniken beskriver svårigheter i nära relationer.

– RFSU har länge uppmärksammat att det finns stora brister i förmåga och kunskap inom vården när det kommer till de psykologiska aspekterna av den sexuella hälsan. Det finns anledning att tro att familjerådgivningsområdet har utvecklingspotential. Och det är här vi kommer in i bilden, säger hon.

Vid årsskiftet rekryterades de tre terapeuterna Carlos Guevara, Ingela Löwenthal och Annika Kalén. De har alla många års erfarenhet som psykoterapeuter med sexologisk inriktning. Men något skiljer sig från deras tidigare arbetsplatser.

– Jag tror att namnet RFSU gör att klienterna vågar ta upp både normbrytande relationer och sexuella problem tidigare i samtalet här än i andra vårdkontakter, säger Annika.

– Ja, RFSU står för fördomsfrihet, öppenhet och kunskap, säger Ingela.

BRISTANDE LUST är ett vanligt problem bland patienterna. Det kan handla om män i 30-årsåldern som känner prestationskrav eller om kvinnor som levt med långvarig smärtproblematik. Det kan också handla om par som levt tillsammans i 20 år där lusten till den trygga partnern helt har försvunnit.

– Det finns en tendens att relationer ska ”fixas” genom agerande. Här skapar vi utrymme för

Alla RFSU:s psykoterapeuter har sexologisk spetskompetens. Men samtalet behöver inte beröra sex.

5...

... samtalstillfällen är standard, men det går att få upp till 10.

90...

...minuter – så långt är ett samtalstillfälle.

reflektion. Det unika för människan är att vi relaterar och kommunicerar, att vi har tankar och drömmar. Detta behöver vi avsätta tid åt, säger Ingela.

STINA OCH NILS har precis avslutat fem samtalstillfällen och känner sig ganska färdiga för den här gången. Kanske tar de kontakt igen om behovet dyker upp.

– Vi har verkligen fått hjälp. Jag tror att om vi hade gått till en annan terapeut skulle vårt sätt att leva blivit ifrågasatt. Här behöver vi inte förklara vad det innebär att leva polyamoröst, säger Stina.

Nu har de landat i en överenskommelse i hur relationen ska se ut. De har kunnat mötas så att det känns bra för båda. Stina känner sig tryggare

450 ...

... kronor per par
och tillfälle
- det är priset för
familjerådgivning.

och Nils känner sig mindre instängd.

- Vi har fått hjälp med att koka ner det till att Stina är rädd för att bli övergiven och jag är rädd för att bli kontrollerad. Vi har lärt oss att detta beror på saker som hänt oss tidigare i livet. Det skapar större förståelse oss emellan och gör att vi vill hjälpa i stället för att motverka varandra, säger Nils.

DET ÄR VIKTIGT ATT söka hjälp i tid, men alla par behöver inte gå i terapi, enligt Ingela och Annika. Alla par har problem och konflikter, men många löser dem själva. Det är först när det inte går att hitta en lösning som det är dags att söka hjälp.

- Å andra sidan har jag aldrig träffat ett par som kommit hit i onödan, säger Ingela. ❀

FRÅGA RFSU:S EXPERT

Åsa Enervik är barnmorska med andrologisk kompetens på RFSU-kliniken.

Hur rengör man bäst sitt kön?

SVAR: Jag träffar så många patienter som får besvär för att de tvättar sig för mycket och för ofta.

Less is more! Det räcker med en olja, gärna vegetabilisk, för att rengöra under förhuden och på ollonet, klitoris förhud och mellan blygdläpparna. Tvål ska bara användas i ljumskar, bak i rumpan, på venusberget och runt pungen.

Om man tvättar för mycket finns det en risk att bra bakterier försvinner och då kan det börja lukta illa. Det ökar risken för svamp- och bakterieinfektioner. Om du får besvär med lukt eller klåda vill jag verkligen uppmana till att gå och bli undersökt innan du påbörjar någon behandling. Det finns en uppsjö av produkter som är rent hittepå. I bästa fall är de verkningslösa, men i värsta fall ger de ökat besvär. ❀

Det talas mycket om klimakteriet - men hur är det för män?

SVAR: Manskroppen går inte igenom klimakteriet såsom kvinnokroppen gör. Testosteronet håller sig på ungefär samma nivå genom livet, men förändringar uppstår ändå, till exempel kärleförändringar och nedsatt känsel i kön och hud.

Ungefär hälften av männen över 50 år upplever besvär med erektionen. Sexlusten finns kvar, men kroppens gensvar är inte lika snabbt. Då ska man inte dra sig för att söka hjälp. För en del

räcker samtal, andra behöver hjälp på medicinsk väg. En penisring kan hjälpa dig att behållaståndet och vakuumpump är ett jättebra hjälpmedel om erektionsförmåga helt saknas. Sedan vill jag tillägga att det är ett orimligt krav att din sexuella kraft ska vara spikrak från puberteten fram till livets slut. Det finns jättemånga sätt att ha sex på som inte involverar penetration. ❀

UNDER LUPP

Vi sätter tänderna i ett ämne som berör och engagerar världen över.

BLOMMOR & BIN

Via våra partnerorganisationer runt om i världen bidrar RFSU till allas rätt till information om sexualitet, kroppen, genus och relationer.

Text: Ulrika Hammar

BOLIVIA

✿ Sedan 2010 driver RFSU:s bolivianska samarbetspartner CIES ett projekt som syftar till att lansera en ny modell för sexualundervisning i landet.

– Den vanliga sexualupplysningen är väldigt biologiskt orienterad och saknar rättighetsperspektiv. I CIES modell tas även saker som abort, icke-diskriminering av hbtq-personer, feminism och intersektionalitet upp, berättar Iván Prudencio, programansvarig för Bolivia på RFSU:s förbundskansli.

SVERIGE

✿ I Sverige har sexualundervisning varit obligatorisk i skolan sedan 1955. Men i de flesta delar av världen är tillgången till en allsidig* sexualundervisning ytterst begränsad.

*Allsidig sexualundervisning innehåller både biologiska och samhälleliga perspektiv på sexualitet.

CIES pussel för yngre elever.

FOTO: ULRIKA HAMMAR

LIBERIA

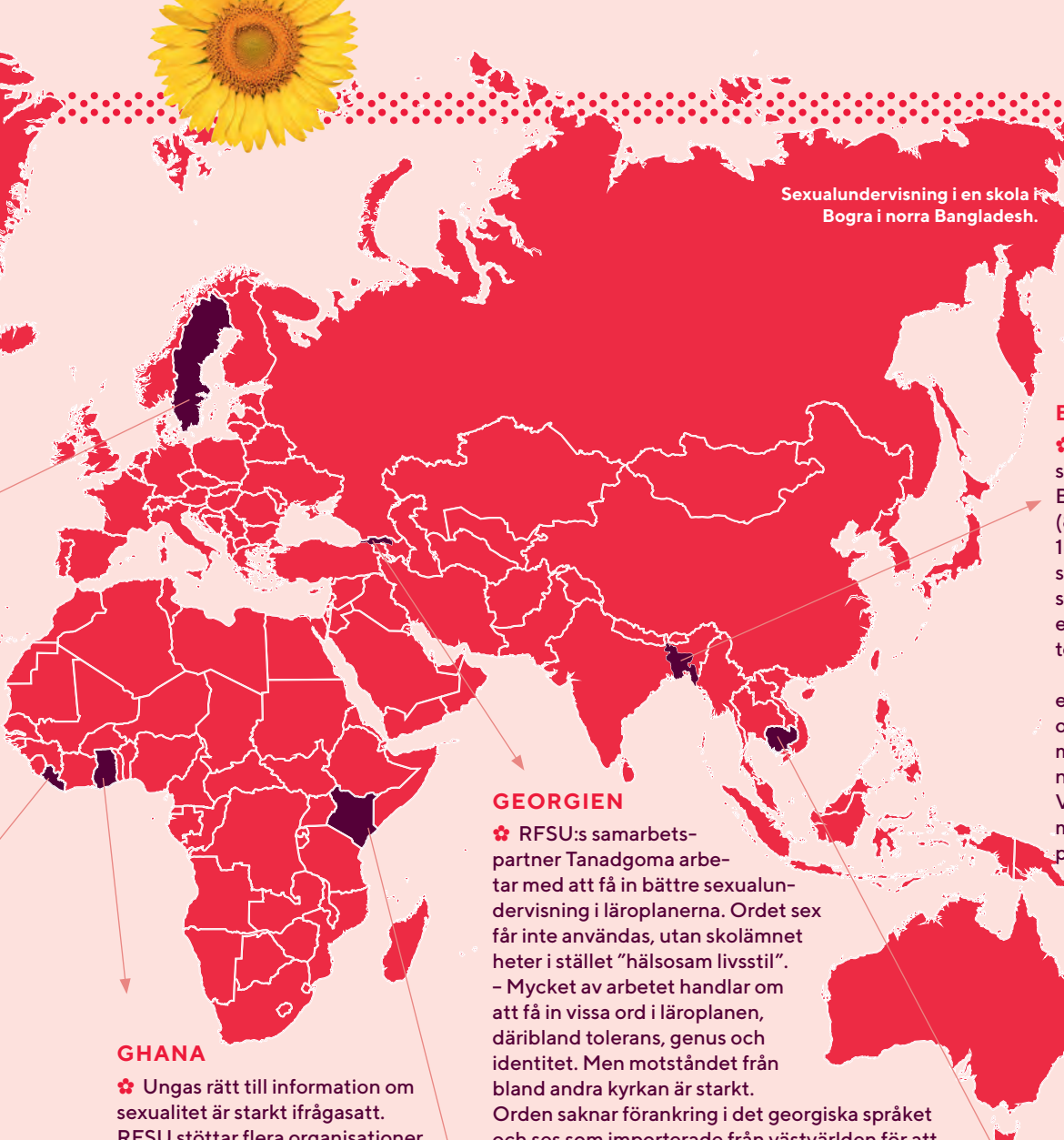
✿ Hela utbildningsväsendet i Liberia är försvagat efter inbördeskriget och ebolaepidemin. Många barn går fortfarande inte i skolan, eller deltar bara under några få år. Sexualundervisningen är obefintlig på de flesta håll och det är långt kvar till att unga i Liberia får kunskap och information om sin kropp och sexualitet. RFSU:s partnerorganisation Rural Women Rights Structure jobbar med att sexualupplysa unga tjejer och killar om bland annat vikten av samtycke vid sex och var man kan få tag på preventivmedel.

Nowaii Ida Kaiser är chef på Rural Women Rights Structure i Liberia.

FOTO: GETTY IMAGES

Sexualundervisning i en skola i Bogra i norra Bangladesh.

FOTO: CHRISTINE GAJE

BANGLADESH

✿ I Bangladesh är tabun kring sexualitet ständigt närvarande. Barnäktenskap är mycket vanligt (80 procent är gifta innan de fyller 18) och barn och unga har ytterst små möjligheter att få kunskap om sex och samlevnad. Detta leder till en ökad risk för oönskade graviditeter och könssjukdomar.

I skolämnet "life-skills" får eleverna grundläggande information om kropp och pubertet, men en mer omfattande sexualundervisning saknas.

Våra partners i Bangladesh arbetar med att försöka påverka nya läroplaner och läromedel på lång sikt.

GEORGIEN

✿ RFSU:s samarbetspartner Tanadgoma arbetar med att få in bättre sexualundervisning i läroplanerna. Ordet sex får inte användas, utan skolämnet heter i stället "hälsosam livsstil". – Mycket av arbetet handlar om att få in vissa ord i läroplanen, däribland tolerans, genus och identitet. Men motståndet från bland andra kyrkan är starkt. Orden saknar förankring i det georgiska språket och ses som importerade från västvärlden för att omvandla ungdomarna till att "bli homosexuella", säger verksamhetschefen Nino Tsereteli. RFSU samarbetar också med IPPF-organisationen Hera XXI. Medan Tanadgoma försöker påverka sexualundervisningen på en övergripande nivå, jobbar Hera XXI praktiskt med sexualupplysning.

GHANA

✿ Ungas rätt till information om sexualitet är starkt ifrågasatt. RFSU stöttar flera organisationer för att utveckla sexualundervisningen i skolan. Vår partner Youth Harvest Foundation Ghana (YHFG) har medverkat till att ta fram nationella riktlinjer, vilka nu antagits av utbildningsministeriet.

KENYA

✿ I Kenya ingår sexualundervisningen i flera skolämnen, framför allt inom det som kallas för 'life skills', men även i biologi och kristendomsundervisning. Innehållet är på de flesta skolor starkt begränsat och fokuserar främst på sexuell avhållsamhet och hiv.

RFSU stöttar organisationerna CSA Kenya och FHOK i arbetet med att förbättra sexualundervisningen i landet. De försöker nu påverka läroplanen. En viktig del är att göra unga människors röster hörda. Men motståndet är starkt och välorganiserat. Den internationella konservativa kristna organisationen Citizen Go är en inflytelserik aktör som vill stoppa utvecklandet av sexualundervisning.

Elever i Kambodja lär sig om slidkranen.

FOTO: MATILDA STRÖM

KAMBODJA

✿ RFSU:s samarbetspartner RHAC deltar tillsammans med skolmyndigheten i landet i utvecklandet av läroplanerna för sexualundervisning. RHAC vill att sexualundervisningen inkluderar normer, maktrågor och är hbtq- inkluderande. Dessutom understryks vikten av att bejaka det lustfyllda och inte bara fokusera på risker.

FOTO: JONATHAN TORGOVNIK

Sexualupplysning av frivilligorganisation i Kenya.

BLI MEDLEM DU OCKSÅ!

Att bli medlem i RFSU är ett viktigt ställnings-
tagande för alla människors rätt till sin kropp och sin
sexualitet. Anmäl dig via rfsu.se/medlem